

Із запису видно, що респондент абсолютно не відчуває часового відриву від події розповіді. Спочатку складається враження, що і потоплення церкви, і наступні знахідки артефактів – усе це відбувалося із ним особисто. Маємо приклад повного відчуття себе частиною даного міфологічного локусу і позачасовості подій. Тому уточнюючі питання записувача бентежать оповідача.

На завершення хочемо зазначити, що запропоновані до розгляду характеристики міфологічного світогляду не становлять повного переліку, що зрештою не дозволяє зробити не лише формат статті, а й об'єктивна неосязність такого явища, як міф.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрухович Ю. Перверзія / Ю. Андрухович. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. – (нумерація сторінок відсутня).
2. Завадська В. В. Кров як відповідник живої істоти у традиційному та сучасному світогляді / В. В. Завадська // Третя Міжнародна наукова конференція, присвячена 150-річчю ОНУ імені І. І. Мечникова «Етнічна культура в глобалізованому світі». – Одеса : Освіта України. – 2014. – С. 20–30.
3. Красиков М. «Шара, приди! Шара, приди! Шара, приди!» (Об одном современном студенческом ритуале) / М. Красиков // Народна культура українців: життєвий цикл людини: історико-етнологічне дослідження у 5 т. / [наук. ред. М. Гримич]. – К. : Дуліби, 2010. – С. 389–432.
4. Лисюк Н. А. Сутність міфу та його функції: матеріали до курсу «Міфологія у світлі міждисциплінарних підходів» / Н. А. Лисюк. – К. : Фітосоціоцентр, 2003. – 120 с.
5. Лобок А. М. Антологія міфа [Електронний ресурс] / А. М. Лобок. – Екатеринбург, 1997. – 688 с. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/241169/>
6. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа / Е. М. Мелетинский. – М. : Наука, 1976. – 407 с.
7. Славянские древности: этнолингвистический словарь в 5-ти томах / под ред. Н. И. Толстого. – Том 1. А–Г. – Мо. : Международные отношения, 1995. – 577 с.
8. Фрейденберг О. М. Поэтика сюжета и жанра / О. М. Фрейденберг ; подготовка текста, справочно-научный аппарат, предварение, послесловие Н. В. Брагинской. – М. : Лабиринт, 1997. – 448 с.
9. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде ; пер с фр. В. Большакова– М., Инвест-ППП, СТ «ППП», 1996. – 240 с.

УДК 321:93/94:351 (477)

Власюк С. О.

ПОДІЇ 1917–1921 РОКІВ У МІНЛИВИХ ПОЛІТИЧНИХ КОНТЕКСТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВЛАДИ: ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ

Апелювання до пам'яті про Українську революцію 1917–1921 рр. у меморіальній політиці є закономірним, адже події цього невеликого періоду зробили великий внесок в український процес державотворення. Згадані події є необхідними для історичної легітимізації держави і її органів влади та інститутів. В історіографії прийнято здійснювати періодизацію у проведенні державної політики пам'яті, виходячи зі зміни Президентів України. Отже, у статті на основі документів, ініційованих і виданих Президентами України, охарактеризовано становлення політики історичної пам'яті щодо подій Української революції 1917–1921 рр.

Ключові слова: президент, Українська революція, указ, історична політика.

Власюк С. О. События 1917–1921 годов в переменчивых политических контекстах центральной власти: президентские инициативы.

Призывы к памяти об Украинской революции 1917–1921 гг. в мемориальной политике закономерны, ведь события этого небольшого периода внесли большой вклад в украинский процесс образования государства. Упомянутые события необходимы для исторической легитимизации государства и его органов власти и институтов. В историографии принято совершать периодизацию в проведении государственной политики памяти, исходя из изменения Президентов Украины. Итак, в статье на основе документов, инициированных и выданных Президентами Украины, охарактеризовано становление политики исторической памяти о событиях Украинской революции 1917–1921 гг.

Ключевые слова: президент, Украинская революция, указ, историческая политика.

Vlasyuk S. O. Events of 1917–1921 in changing political context of central power: presidential initiatives.

The state politics of the memory in the Ukrainian state is particularly important after 1991. It is through it in people's minds is the legitimation of significant changes in post-Soviet Ukraine, that it was to ensure national uniformity and the population, form a single identity. In historiography is accepted exercise periods of the state politics of memory based on the replacement of the Presidents of Ukraine. Despite the fact that sometimes the normative legal acts that come to Ukraine at the initiative of the President which concerning historical politics, are not accompanied by the support of the Parliament and its adoption of the relevant resolutions, yet it is the President asked and sets the tone and puts the emphasis in conducting historical policy. A characteristic feature is its dependence on centralized and top state officials, it is the President of the moderator.

The directions of historical politics in Ukrainian traditions are varied depending on the political context in which it is possible to notice the inconsistency. Appeal to the memory of the Ukrainian revolution of 1917–1921 in politics is legitimate, since the events of this short period made a great contribution in the process of the Ukrainian state. The cultivation of the memory of the revolution caused motifs show statist tradition Ukraine, rely on the historical pattern, and make a symbolic legitimization of power. After a difficult and controversial stage of formation and development, historical policy in the mid 2000s crystallized in a separate field of public administration. Inclusion in the public consciousness of national values is complex and we can not ascertain its completion throughout Ukraine, so just central government, including the President, exercising legislative formation common to all historical past. The events of 1917–1921 were widely used in the rhetoric of the Presidents and their initiatives. President, participating in commemorative events, thereby emphasized the important and decisive events and personalities of the Ukrainian past. Thus, the article is based on documents which issued by the President initiated and Ukraine described the formation of policy historical memory about events of Ukrainian revolution of 1917–1921.

Key words: president, Ukrainian revolution, decree, historical policy.

Напередодні 1991 р. була закладена чимала база для актуалізації знань про події 1917–1921 рр. в Україні. Перебудовчі процеси спонукали до пошуку відповідей на актуальні питання Української революції, висвітлення забутих сторінок тієї доби і переписування історії. Зважаючи на інструментальні можливості політики пам'яті про події 1917–1921 рр. у контексті інтересу широких кіл громадськості до ще недавно «білої плями» українського минулого, центральна влада розпочала доволі активну діяльність у відповідному напрямі. В Україні у меморативній політиці задавала і задає тон президентська гілка влади. Характерною її рисою є централізованість і залежність

від першої особи держави. Відтак, у статті здійснено спробу охарактеризувати історичну політику Глави Держави щодо Визвольних змагань. Уже були здійснені спроби її дослідження в контексті загальної історичної політики (Ю. Зерній, А. Портнов, Я. Грицак, М. Рячук, В. Кравченко) та політики окремих Президентів (В. Верстюк, В. Скальський, В. Солдатенко), проте немає дослідження, присвяченого висвітленню становлення і розвитку проблем Української революції 1917–1921 рр. в історичній політиці наших Президентів.

Історична політика Л. Кравчука була не сформованою і не цілком осмисленою, знаходячись на периферії більш нагальних проблем новопосталої держави. На хвилі національного піднесення Л. Кравчук як перший Президент України прийняв символи української державності з рук останнього Президента УНР в екзилі М. Плав'юка і цим самим підтвердив факт державницької традиції і наслідування влади від УНР. 22 серпня 1992 р. відбулося офіційне передання державних атрибутів влади Л. Кравчуку. З цього приводу Леонід Макарович зауважив: «Цей акт повинен нагадати всім, що Україна веде свій родовід, свою політичну, державницьку біографію від історичних часів, які надають силу і велич нашому народові, – від часів Київської Русі, Козацько-Гетьманської держави й Української Народної Республіки» [12, с. 211]. Цікаво, що Микола Васильович пропонував Л. Кравчуку провести цю акцію 22 січня 1992 р. і приурочити її до річниці прийняття Четвертого Універсалу. Президент відмовився, оскільки вважав, що «Україна ще не готова до цього» [8]. Наступною ініціативою передачі державних атрибутів Президента в екзилі було 17 березня – річниця утворення Української Центральної Ради, яка теж була відхилена. Занепокоєння в представників тодішньої влади викликала невпевненість в оцінках такої акції представниками української гетьманської еміграції і прихильниками відновлення незалежності 30 червня 1941 р. Тут Леонід Макарович проявив тверду позицію і зазначив, що якщо інші представники діаспори «до цього не долучаться, то народ України їх просто забуде» [8]. Перший Президент робив акцент на подіях, які символічно легітимізують незалежність, тому закономірним є, наприклад, підтримка ним ініціативи «Просвіти» щодо проведення урочистого вечора, присвяченого 75-й річниці Четвертого Універсалу [11].

Л. Кучма намагався поєднати у своїй політиці пам'яті як старі радянські елементи, так і нові національні. Для Леоніда Даниловича була характерною регіоналізація історичної політики. Одночасно зі святкуванням ювілею ЗУНР у Львові відбувалися урочистості за участю президента у Дніпропетровську, присвячені В. Шербицькому. Велику роль Л. Кучма в офіційних виступах надавав значенню діяльності М. Грушевського в українському державотворенні, називаючи його «величною особистістю і духовним батьком нації» разом з князем Володимиром і Т. Шевченком [4]. Постать М. Грушевського була актуальною в контексті становлення інституту президентства в Україні і нерідко в передвиборчих кампаніях. Зокрема, активно пропагувалася ідея про президентство Грушевського в контексті боротьби між Л. Кравчуком і Л. Кучмою, найбільш політизовано цей міф було у 1999 р. Цікаві думки з цього приводу залишив Л. Кравчук: він вважає, що культивування пам'яті про М. Грушевського було зумовлене бажанням «стерти уявлення про Кравчука як політичного та громадського діяча, як історичну постать» [6, с. 263]. Сам Леонід Макарович М. Грушевського не вважає першим Президентом. Після приходу до влади Л. Кучми навіть був замінений бюст Т. Шевченка, що стояв в адміністрації Президента, на бюст Грушевського. Пошанування пам'яті М. Грушевського в новому тисячолітті було не таким активним, як наприкінці ХХ ст. Аналіз заходів, пов'язаних з його іменем, показує, що основна їх маса припала якраз на 1990-і роки, тоді як у 2000-х він так не культивувався. Л. Кучма також першим долучився до пошанування пам'яті П. Скоропадського, видавши відповідний указ 2003 р., приурочений до 130-річчя його народження.

Велику увагу Президент приділяв Акту Злуки, саме він першим на законодавчому рівні проголосив День Соборності України [15]. До цього святкування Акту Злуки як загальнодержавного свята за участю влади не відбувалося. Видання такого указу стало зняттям політичної боротьби проти головного конкурента П. Симоненка перед президентськими виборами та спробою ідеологічно об'єднати східні і західні регіони України. Акцент на цьому робили згодом В. Ющенко і П. Порошенко, лише В. Янукович не проявляв активності в об'єднанні обох берегів Дніпра під лозунгом соборності. Для Л. Кучми події 1917–1921 рр. були важливими і символічними. Він, зокрема, навіть підтримував ініціативу святкування дня незалежності 22 січня. «Цей день, день Злуки, з не меншою підставою можна було б назвати Днем незалежності України», – вважав Леонід Данилович [7, с. 418]. Ще одним його нововведенням є перше офіційне святкування Дня пам'яті Героїв Крут у 2004 р. і видання розпорядження «Про вшанування пам'яті героїв Крут» роком раніше. Дійсно масштабного характеру ця акція набула уже за президентства В. Ющенка.

З приходом до влади останнього відбулися істотні зміни в розумінні історичного минулого українською владою. За ініціативи і сприяння В. Ющенка український історичний наратив і політика пам'яті передбачали формування такого символічного ряду: Батурин – Крути – Голодомор – УПА. Він мав стати «джерелом гордості за здобуту дорогою ціною незалежність» [5, с. 50]. Саме за президентства В. Ющенка політика пам'яті була найбільш чіткою і була артикульована як окремий напрям державного управління. Зокрема, новою владою був намічений широкий план відзначення заслуг діячів УНР і ЗУНР на п'ять років. За президентства В. Ющенка вперше передбачено комплексне святкування 90-ї річниці подій Української революції та вшанування пам'яті її учасників, а не окремих подій цього періоду чи окремих діячів. Акцент робився на річниці проведення Українського національного конгресу, створення Генерального Секретаріату, створення ЗУНР, проголошення Третього Універсалу, Акту Злуки [18].

Революційні події 1917–1921 років були включені у контекст політики примирення між Україною і Польщею. У зв'язку з цим варто згадати спільну з Президентом Польщі А. Квасневським акцію з відкриття Меморіалу польських орлят та Української Галицької Армії на Личаківському кладовищі у Львові 24 червня 2005 р. Громадськість неоднозначно поставилася до цієї події. Активістів зокрема обурило те, що надписи на меморіальних табличках були польською мовою. 22 червня Верховна Рада навіть закликала відкласти урочистості до заміни надписів на українську, але рішення депутатів було змінено 23 червня за втручання В. Ющенка. Зауважимо, що 2003 р. Л. Кучма не зміг переконати місцеву львівську владу погодитися на відкриття Кладовища Львівських орлят.

Ще однією важливою сторінкою героїчного минулого для В. Ющенка був подвиг (саме цією характеристикою був з 2007 р. доповнений образ цієї події) Героїв Крут. З 1998 р. проходять офіційні урочисті заходи щодо вшанування полеглих тут юнаків. У політиці Віктора Андрійовича Крути були невід'ємним атрибутом, Президент видав одне розпорядження та чотири укази, за його ініціативою з 2005 р. почав розроблятися меморіально-музейний комплекс «Пам'яті Героїв Крут», що був відкритий у 2006 р. Акцент на героїзації Крут за президентства В. Ющенка можна продемонструвати також фактом звернення Глави Держави до міського голови Києва О. Омельченка з пропозицією увічнити пам'ять Героїв Крут у київській міській топоніміці. Того ж року відбулася перша масова церемонія вшанування пам'яті загиблих на державному рівні за участю представників влади, політичних партій, громадських та освітніх товариств, започаткувавши традицію щорічного вшанування загиблих воїнів на такому рівні. Уже з 2015 р. до учасників бою використано нову характеристику – «перші українські

«кіборги» [1]. Кожного року виходили розпорядження В. Ющенка про вшанування пам'яті Героїв Крут на найвищому рівні. Раніше ці заходи теж відбувалися, але мали не такий масштаб і збирали усіх представників влади лише у ювілейні роки. Те ж саме можемо побачити щодо вшанування пам'яті Героїв Крут за президентства В. Януковича.

В. Ющенко зі створенням Інституту національної пам'яті зробив великий крок вперед щодо проведення комеморативних заходів на професійному рівні. Зокрема, річниця пам'ятних дат Визвольних змагань, які припадали на його термін президентства, вшановувалися на найвищому рівні. Цікаво, що він видав розпорядження не тільки загального плану щодо відзначення чергової 90-ї річниця подій Української революції та вшанування пам'яті її учасників, а й конкретне про «Підготовку та відзначення 90-річчя утворення першого Уряду України». Великий акцент В. Ющенко робив і на святкуванні Акту Злуки УНР і ЗУНР. Громадськість породжувала ініціативи щодо надання 22 січня статусу державного свята, а 29 січня – Дня захисника України. 29 січня 2009 р. В. Ющенко також погодився на доцільність перенесення Дня захисника України: «День подвигу під Крутами – це наш справжній національний День захисника Батьківщини» [21, с. 385]. У 90-у річницю Акту злуки за участю В. Ющенка також було відкрито постійно діючу виставку при УІНП «Музей Української Народної Республіки». Він також вперше увів в історичну політику пам'ять про Січових Стрільців, видавши 2010 р. відповідний указ, хоча він був присвячений і подіям Першої світової війни [17].

В. Ющенко не побоюється провадити свою політику пам'яті і щодо діячів, які в суспільстві викликають суперечливі настрої, і взяв участь у вшануванні 130-річчя від дня народження С. Петлюри. Вперше окрему увагу С. Петлюрі було приділено в указі «Про увічнення пам'яті видатних діячів Української Народної Республіки та Західно-Української Народної Республіки» В. Ющенка 2005 р., де окрім того, що Головний отаман згадується серед інших революційних діячів, було вміщено доручення про спорудження йому пам'ятника [20]. Подібної уваги удостоївся також В. Винниченко. До цього на офіційному рівні про С. Петлюру згадували дуже рідко, адже через тривалу радянську пропаганду один із керманівців Української революції мав неоднозначну оцінку у населення, і влада не наважилася використовувати його образ у своїй політиці пам'яті. Та й у політиків він не викликав великого захоплення. Наприклад, радник Президента Л. Кравчука Іван Тимченко, організовуючи передачу символів Української державності, навіть радив М. Плав'юку вилучити з тексту промови ім'я С. Петлюри [8]. Доволі неоднозначно було сприйнято і спрямований в основному на визнання ОУН і УПА воюючою стороною законопроект «Про правовий статус учасників боротьби за незалежність України 20-90-х років ХХ століття», в якому зокрема визнавалися учасниками боротьби за незалежність України особи у складі Українських січових стрільців, Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) [9]. Щорічними були і звернення В. Ющенка до народу в День Соборності. «Сднання УНР і ЗУНР стало природним доказом неминучості відродження соборного українського державного простору. Відновлення української незалежності у 1991 році бере свій корінь якраз з цього дня і з цієї події», – говорив В. Ющенко під час виступу у 2008 р. [3]. Велика увага подіям 22 січня 1919 р. цілком входила в концепцію пам'яті Віктора Андрійовича, який намагався подолати ментально-ціннісний вододіл українського суспільства.

В. Янукович багато в чому копіював історичну політику Росії і загалом чітко позиціонував свою політику пам'яті як альтернативу до дій свого попередника, часто використовуючи ефект амнезії відносно найбільш культивованих попередньою владою тем. 2010 р. він ліквідував УІНП [19] як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, а натомість відновив його як науково-дослідну установу при

Кабінеті Міністрів України [13]. Зміни статусу УІНП спричинили і зміни в «Музеї УНР»: спочатку виставку було ліквідовано, але через активну громадську опозицію до таких рішень і залучення ЗМІ 2011 р. в складі Національного музею історії України створено відділ «Музей Української революції 1917–1921 років», у який і було включено виставку. Українська революція в історичній політиці В. Януковича не була центральною темою, влада відступила від традиції святкування її головних дат чи вшанування пам'яті її учасників. Проте слід визнати, що вона не могла повністю відмовитися від уже достатньо вмонтованої у суспільну свідомість традиції.

Меншого масштабу набуло вшанування пам'яті Героїв Крут, та й ініціативу у ньому перебрали опозиційні сили. Замість Президента, наприклад, у 2011 р. покладання квітів на похованнях студентів на Аскольдовій могилі відбулося за участю прем'єр-міністра М. Азарова. Натомість В. Янукович дав доволі стриману оцінку цій події, відмовляючись від її культивування: «Події далекого 1918 року – важливий урок для сучасних українців. Це і урок мужності, але й урок того, якими уважними ми маємо бути в своїх рішеннях, як міцно треба думати, коли йдеться про життя молодих людей» [2]. Навіть у редагованому підручнику з історії України для 5 класу уже не згадується поруч з боєм під Крутами Помаранчева революція, були скорочені розділи про Січових Стрільців і УПА. Цікаво, що прийнята 16 травня 2013 р. Постанова Верховної Ради України, більшість в якій становили пропрезидентські депутати, засуджувала зміни в підручниках з історії для 5 класу і інші дії виконавчих органів влади, «спрямовані на обмеження висвітлення інформації про бій під Крутами та інші сторінки боротьби за незалежність України, повернення до радянського трактування історії України, в якому визвольна боротьба маргіналізована» [10]. Тут же пропонувалося Президенту підтримати щорічне відзначення подвигу героїв бою під Крутами на державному рівні і присвоїти звання «Герой України» учасникам бою.

Цікаві зміни відбулися і в святкуванні Дня Соборності. В. Янукович видав указ 30 грудня 2011 р., згідно якого було скасовано указ Л. Кучми 1999 р. про встановлення Дня Соборності України 22 січня та указ В. Ющенка 2005 р. про встановлення Дня Свободи 22 листопада, присвяченого подіям Помаранчевої революції, водночас оголосивши 22 січня Днем Соборності та Свободи України [14]. В. Янукович не хотів, щоб запроваджений День Свободи асоціювався чи був приурочений до подій 2004 р., тому переніс це свято на 22 січня, пояснивши це тим, що «значення Свободи як невід'ємної складової незалежної України набуває особливого змісту і стає нерозривно пов'язаним з Соборністю наших земель» [цит. за: 22]. 13 листопада 2014 р. П. Порошенко відновив щорічне святкування Дня Соборності 22 січня [16]. В. Янукович не пропагував ідею об'єднання країни під гаслом соборності, натомість він намагався показати її єдність шляхом залучення до святкування попередніх Президентів та лідерів усіх конфесій в Україні.

Події і діячі Української революції виступали і виступають вагомим елементом в комеморативних практиках українських Президентів, проте законодавче забезпечення офіційної історичної політики є недосконалим і не цілком сформованим. Серед подій та постатей 1917–1921 років Глави Держави віддавали пріоритет таким знаковим, як День Соборності, бій під Крутами, М. Грушевський, обмежившись кількома указами щодо інших відомих діячів революції. Деякі (П. Скоропадський, С. Петлюра) й досі не інтегровані у політику пам'яті. Формування пам'яті про Визвольні змагання пройшло суперечливий етап від поодиноких згадок і акцій на найвищому рівні до проведення комплексних заходів. Можемо констатувати, що цей процес ще не завершений. Президентські ініціативи в цьому плані мотивувалися об'єднанням і мобілізацією народу, легітимізацією нової влади і нових державних інститутів, формуванням спільного історичного наративу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бій за майбутнє України 29 січня – День пам'яті полеглих у бою під Крутами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247909261
2. В Україні вшанували 93-річницю Героїв Крут [Електронний ресурс] // BBC Ukrainian. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news/2011/01/110129_kruty_anniversary_er.shtml
3. Виступ Президента України В. Ющенка на урочистостях з нагоди Дня Соборності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/8723.html>
4. Виступ Президента України Л. Кучми на відкритті Монумента Незалежності України 23 серпня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/activity/zaavinterv/speakt/28.08.01>
5. Зерній Ю. Державна політика пам'яті в Україні: становлення та сучасний стан / Ю. Зерній // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3. – С. 41–51.
6. Кравчук Л. Маємо те, що маємо: Спогади і роздуми / Л. Кравчук. – К. : Століття, 2002. – 392 с.
7. Кучма Л. Україна – не Росія / Л. Кучма. – М. : Время, 2004. – 560 с.
8. Плав'юк М. Україна – життя моє [Електронний ресурс] / М. Плав'юк. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 2002. – Т. 1. Від селянського сина – до державника / В. Терен, Ю. Хорунжий. – 353 с. – Режим доступу : <http://ukrlife.org/main/evshan/plaviuk2.htm>
9. Проект Закону України «Про правовий статус учасників боротьби за незалежність України 20–90-х років ХХ століття» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=31295
10. Постанова Верховної Ради України «Про відзначення подвигу Героїв бою під Крутами» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/261-VII>
11. Розпорядження Президента України «Про урочистий вечір, присвячений 75-й річниці IV Універсалу Центральної Ради» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2/93-%D1%80%D0%BF>
12. Слово Президента України // Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі. Статті і матеріали / ред. Винар Л., Пазуняк Н. – Філадельфія–К.–Вашингтон : Фондація ім. С. Петлюри в США, «Веселка», Фондація Родина Фещенко-Чопівських, 1993. – С. 211–213.
13. Указ Президента України «Питання Українського інституту національної пам'яті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1086/2010>
14. Указ Президента України «Про відзначення в Україні деяких пам'ятних дат та професійних свят» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/14356.html>
15. Указ Президента України Л. Кучми «Про День Соборності України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/42/99>
16. Указ Президента України П. Порошенка «Про День Соборності України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18440.html>
17. Указ Президента України «Про заходи з відзначення, всебічного вивчення та об'єктивного висвітлення діяльності Українських Січових Стрільців» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

18. Указ Президента України «Про заходи з відзначення 90-річчя подій Української революції 1917–1921 років та вшанування пам'яті її учасників» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/5998.html>
19. Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>
20. Указ Президента України «Про увічнення пам'яті видатних діячів Української Народної Республіки та Західно-Української Народної Республіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/2454.html>
21. Ющенко В. До нації: Вибрані промови / В. Ющенко ; ред. Ю. Рубан. – К. : НІСД, 2010. – 464 с.
22. Янукович переніс День Свободи на іншу дату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/politics/589622-yanukovich-perenis-den-svobodi-na-inshu-datu.html>

УДК 930 : [94(477.8)]

Докаш О. Ю.

**ІНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕДУРНІ МЕХАНІЗМИ
ВПРОВАДЖЕННЯ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ РАДЯНСЬКОЇ
ПОЛІТИЧНОЇ ЦЕНЗУРИ В КОНТЕКСТІ ЗНИЩЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ
МЕШКАНЦІВ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ТА ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ В РОКИ
ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ**

На основі проведеного історико-політологічного дослідження охарактеризовано теоретико-методологічні підходи до вивчення поняття «історична пам'ять» у вітчизняній науці. Основна увага в роботі зосереджена на аналізі причин появи, завдань та організаційно-структурній мережі функціонування системи політичної цензури в СРСР та УРСР в 20–30-ті роки ХХ ст. Розкрито найхарактерніші прояви радянської політичної цензури у різних сферах духовного життя краю в період Другої світової війни. Автором вказано на негативні наслідки діяльності системи цензури для знищення історичної пам'яті мешканців Західної України та Північної Буковини в часи Другої світової війни.

Ключові слова: Західна Україна, Північна Буковина, Друга світова війна, радянська політична цензура, історична пам'ять.

Докаш О. Ю. Институционально-процедурные механизмы внедрения и функционирования системы советской политической цензуры в контексте уничтожения исторической памяти жителей Западной Украины и Северной Буковины в годы Второй мировой войны.

На основе проведенного историко-политологического исследования охарактеризованы теоретико-методологические подходы к изучению понятия «историческая память» в отечественной науке. Основное внимание в работе сосредоточено на анализе причин появления, задачах и организационно-структурной сети функционирования системы политической цензуры в СССР и УССР в 20–30-е